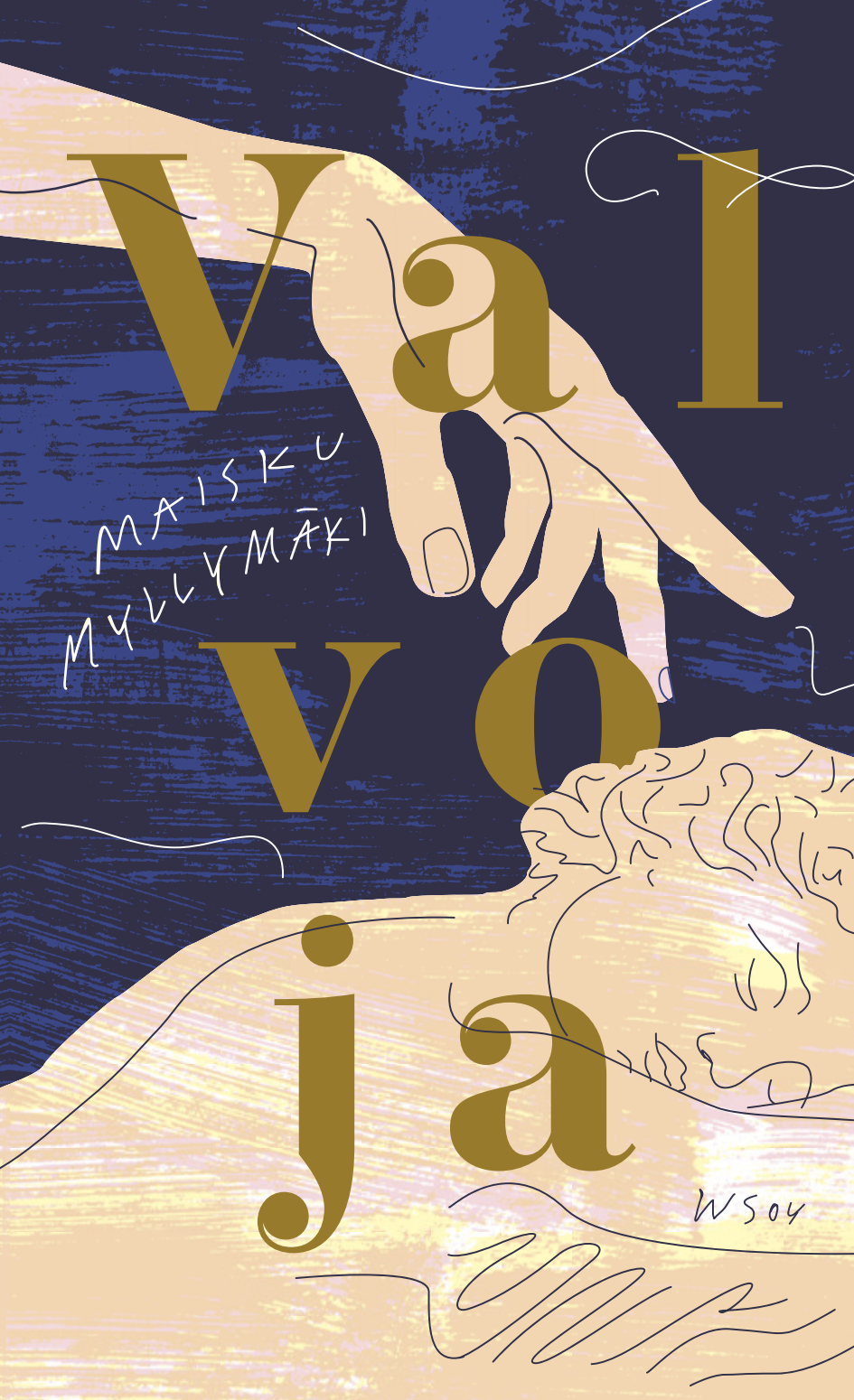

vaal

MAISKU
MYLLYMÄKI

vo

ja

WS04

Maisku Myllymäki

Valvoja

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Teoksen kirjoittamista ovat tukeneet Alfred Kordelinin säätiö, Suomen Kulttuurirahaston Päijät-Hämeen rahasto, Taiteen edistämiskeskus ja WSOY:n kirjallisuussäätiö.
Kiitos.

Tekijä kiittää lisäksi WSOY:n kirjallisuussäätiötä residenssijaksosta Edinburghissa sekä isää ja äitiä residenssijaksosta Seinäjoella.

© MAISKU MYLLYMÄKI JA WSOY 2024
ISBN 978-951-0-50141-2
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PAINETTU EU:SSA

*If someone asks me what the novel is about,
I say it's about a lost man,
because I don't know what to say.*

LYDIA DAVIS: THE END OF THE STORY

*I want your love, and I want your revenge
I want your love, I don't wanna be friends*

LADY GAGA: BAD ROMANCE

Klo 9.45, pylvässali

TÄNÄÄN ON näyttelyn viimeinen päivä, yhdeksäs joulukuuta. Huomenna tummansinisiin ja hiekanharmaisiin haalareihin pukeutuneet ihmiset tulevat ja pakkaavat tämän kaiken pois. He hävittävät maiseman, jossa minä ja Peter kahdeksan kuukautta sitten tapasimme. He käärivät teokset suojamuoveihin ja -papereihin ja asettelevat ne erikokoisiin, mittatilauksena valmistettuihin puuarkkuihin. Tuo kaikki on millintarkkaa työtä: teoksia käsitellään sellaisella syvällä hellyydellä, jollaista vain harva elävä olento saa kokea. Joskus Peter koskee minua samalla tavalla.

Kun kaikki teokset ovat omissa arkuissaan, arkut kannetaan pois näistä saleista. Kaikkein painavimmat lasketaan alas nosturilla. Teokset lähtevät uusiin huoneisiin, uusiin kuratoituihin kokoelmiin. Ne liukuvat merien yli, kulkevat kaupunkien ja valtioiden rajojen poikki. Näkevät asioita, joita minä en koskaan tule näkemään. Ja aivan pian jotkut aivan toiset silmät katsovat niitä.

Istun mustalle korkeajalkaiselle nurkkaan sijoitetulle jakkaralleni, jolla olen istunut lukemattomia

kertoja tämän kahdeksan kuukauden aikana ja pitkään jo sitäkin ennen valvoen toisia teoksia, toisenlaisia näyttelyitä. Minun on vaikea muistaa tarkalleen, kuinka kauan olen ollut täällä töissä. Työni on sellaista, ettei mikään koskaan varsinaisesti valmistu tai edes etene niiden tuntien aikana, jotka vietän näissä saleissa. Työpäiväni on sujunut toivotulla tavalla silloin, kun mitään erityistä ei ole tapahtunut. Sillä tavalla ammattiani voi verrata esimerkiksi rantavahdin ammattiin.

Säännöllisin väliajoin alan epäillä sitä, että näiden paksujen seinien takana olisi muka jotain muuta, jokin muu maailma. Usein otan puhelimeni esiin ja selaan sosiaalisen median tilejäni ja vanhoja päivityksiäni vain vakuuttaakseni itselleni, että olen ollut elossa, tehnyt asioita, edennyt edes jonnekin. Ruudulla näkyvä ihminen olen minä, mutta silti minun on välillä vaikea tunnistaa häntä.

Tässä tilassa ei ole aamuja, iltapäiviä, iltoja. Tila tuntuu ikään kuin asettuvan itse ajan rooliin. Valo on täällä aina liki muuttumaton ja lämpötila vakaa, teoksille optimaalinen kaksikymmentä astetta. Puen aina työliivini alle paksun neulepaidan riippumatta siitä, mitä vuodenaikaa elämme. Jos minun ei tarvitsisi seurata ajankulkua työni asettamien vaatimusten takia, kadottaisin ajantajuni täysin. Kadotan silti. Joinain aamuina kirjoitan kämmeneeni viikonpäivän nimen, jotta en unohtaisi sitä. Tänään siinä lukee *sunnuntai*.

Kun aamulla avasin verhot ja katsoin asuntoni ikkunasta ulos, kaikki oli valkoista. Yöllä oli satanut ensilumi. Kadulle parkkeeratut, lumen peittämät autot olivat kuin pulleita selkänsä köyristäneitä eläimiä, ja puisto, johon ikkunani antaa, näytti koskemattomalta talven ihmemaalta. Näin koiria, jotka hyppivät päättömän onnellisina pöllyävässä lumessa, ja säikähtäneitä pikkulintuja, jotka lennähtelivät oksalta oksalle ja pörhistelivät sieviä höyhenpukujaan. Kun kävelin töihin, jalkakäytävät olivat yhä auraamatta, ja sen vuoksi housujeni lahkeet ovat nyt märät.

Näen tästä jakkaraltani koko valtavankokoisen pylvässalin. Sali on saanut nimensä siitä, että sen korkealle kohoavaa kupolikattoa ympäröi neljä siroa pylvästä. Ne eivät ole kantavia vaan pystytetty tuohon vain kauneuden vuoksi. Pylväät ovat joonialaista tyyliä: niiden varsi on uurrettu ja uurteiden välit on hiottu tasaisiksi. Ylhäällä on spiraalimaiset ornamentit, jotka muistuttavat jonkin vuohieläimen kippuraisia sarvia. Yhdellä seinustalla olevat korkeat maitolasi-ikkunat keskustelevat viehättävästi pylväiden kanssa, sillä ikkunat ovat yhtä kapeat ja myös niiden päissä on kiemuraista koristekuviointia.

Salin seinät ovat tummanvihreät. Eräs kollegani sanoo niitä metsänvihreiksi, mutta sana on mielestäni täysin mielivaltaisen, sillä metsässähän on kymmeniä ellei satoja erilaisia vihreän sävyjä. Ehkä kolle-

gani tarkoittaa kuusenvihreää. Peterin uusi takki on näiden seinien väriinen. Takissa on leveät olkatampit ja tampeissa hohtavat metallinapit.

Ulko-ovet aukeavat aamukymmeneltä eli aivan pian. Nämä muutamat minuutit ennen ovien aukeamista ovat erityisiä: maailma tuntuu olevan hetken aivan vaiti ja pysähtynyt. Hiljaisissa, ihmisistä tyhjiä saleissa on myös aivan erityinen kaiku. Joinain aamuina viheltelen täällä ja kuuntelen, miten huulieni välistä työntynyt ääni kimpoilee seinistä ylös kupolikattoon, levittäytyy sieltä pylväitä pitkin lattialle ja jää lopulta kumisemaan ruostumattomasta teräksestä valmistettuun siniseen veistokseen, joka on sijoitettu pylvässalin keskelle, tuohon noin, kupolikaton korkeimman kohdan alapuolelle.

Tänään en kuitenkaan saa vihellystä tulemaan. Se juuttuu kuivien huulieni taakse: olen liian väsynyt edes viheltämään.

Olen valvonut nyt kahdeksan yötä putkeen. Kun sanon valvoneeni kahdeksan yötä putkeen, tarkoitan sitä todella. En ole nukkunut kahdeksaan vuorokauteen silmäystäkään, en yhden yhtä sekuntia: olen ollut hereillä liki kaksisataa tuntia. Valvomisen maailmanennätys on hieman yli kaksisataakuusikymmentäneljä tuntia. Se on ennätys, jonka rikkomisesta haaveilee vain hullu. Sumu, joka nyt täyttää minut, on kauhistuttava. Minusta tuntuu kuin mieheni kallistuisi ulos ruumiistani, tai ehkä toisinpäin:

kuin ruumiini olisi mieleni ulottumattomissa. Joudun haparoimaan kaiken perään, itseni perään.

Ja päivät. Ne alkavat tuntua pelkiltä harsoilta loputtomiin jatkuvien öiden väleissä.

On sietämätöntä, että olen päätenyt taas tähän tilanteeseen. Olen valmis tekemään mitä tahansa, jotta tämä loppuisi ja jotta voisin viettää yöni taas siten kuin olen viettänyt valtaosan öistäni viimeisten kahdeksan kuukauden aikana: sikeästi nukkuen, toisen ihmisen lämpöä hohkaava iho vieressäni.

Kollegani kurkkaa ovensuusta pylvässaliin, huikkaa hyvät huomenet ja siirtyy sitten omalle paikalleen niin sanottuun valkoiseen saliin. Mennessään hän paukuttaa gongia, virnistää. Gongi on taideteos, johon museokävijät eivät saa koskea, mutta henkilökunta saa. Periaatteessa gongin soittaminen on sallittu vain oppaille: he pukevat käsiinsä valkoiset suojahansikkaat ja paukuttavat gongia aina opastuskierroksen päätteeksi. Kukaan ei ole kuitenkaan puuttunut siihen, että me valvojatkin paukuttelemme sitä, etenkin näin aamuisin ennen ovien avaamista. Niinpä olemme jatkaneet. Meitä on työvuorossa kerrallaan viisi, yksi kuhunkin saliin sekä yksi alakerrassa sijaitsevalle infopisteelle. Jokaisella meistä on työliivimme taskussa vuorolista, jonka mukaan vaihdamme valvontapaikkoja tunnin välein.

Pylvässali on koko museon suurin sali. En tiedä, kuinka monta neliötä salissa tarkalleen ottaen on,

mutta jos sanon, että sali on lähes kahden tenniskentän kokoinen, jonkinlainen mielikuva sen valtavasta koosta varmasti syntyy. Suurin osa museokävijöistä astuu ensimmäisenä juuri tähän saliin, vaikka näyttely olisi mahdollista kiertää toisillakin tavoilla: portaista voisi kääntyä vasemman sijaan myös oikealle, kulkea avaran aulakäytävän poikki ja astua saliin, joka on täynnä veistospäitä – niskoja ja takaraivoja. Tai voisi valita tämänkin: kääntyä aulassa saman tien satakahdeksankymmentä astetta ja astua portaiden vieressä olevasta oviaukosta valkoiseen saliin, joka huokuu veistotaiteen kauneusihanteiden kuristamaa historiaa. Ihmiselle, joka kaipaa nopeaa ja tasaisen säyseää esteettistä tyydytystä, suosittelen juuri tätä vaihtoehtoa.

Vuorolistan lisäksi pidän työliivini taskussa myös puhelintani, vaikka periaatteessa emme saisi työajalla käyttää lainkaan omia puhelimiamme – ainoa virallisesti sallittu puhelin on radiopuhelin, jolla kommunikoin keskenämme työpäivän aikana. Ja onhan se totta, ettei mikään ole ikävämmän näköistä kuin nurkassa istuva museovalvoja, joka katselee puhelimensa sinisenä hohtavaa näyttöä sen sijaan että katsoisi tyhjin silmin eteensä.

Mutta nyt olen vielä hetken yksin ja ulko-ovet ovat yhä lukossa. Kaivan puhelimeni esiin, ja etusormeni painaa puhelimen ruudulla olevaa sosiaalisen median kuvaketta – se tekee niin ilman, että minä

tietoisesti käsken sitä tekemään niin. Kuolemanväsyneenäkin juuri tämä on liike, jonka ruumiini yhä muistaa ja hallitsee. Nopeasti huuleni hakeutuivat samaan hivenen törröttävään asentoon kuin ruutuun ilmestyvällä naisella, jota olen seurannut jo jonkin aikaa. En varsinaisesti tunne häntä, mutta tiedän hänestä kaikenlaista. Tiedän, että hän on hiljattain muuttanut uuden poikaystävänsä asuntoon. Tiedän tarkalleen, missä asunto sijaitsee ja tiedän, että sen valoisassa olohuoneessa on sininen kahdenistuttava sohva. Olen joskus kävellyt talon ohi ja ajatellut, että siellä hän nyt makoilee sinisellä sohvallaan ja siemäilee vihreää teetään. Tiedän, miltä asunnossa tuoksuu, ja tiedän, miltä sohvan päällikangas tuntuu paljaita reisiä vasten. Tiedän, että naisella on barre-tunti kolme kertaa viikossa ja että hän leikkauttaa punertavat hiuksensa muutaman kuukauden välein kampaamossa, joka sijaitsee samassa korttelissa kuin baari, jonne Peter vei minut ensimmäisillä treffeillämme.

Käyn katsomassa Peterin profilia, mutta uusia päivityksiä ei ole tullut. Ei tietenkään ole. Viimeisin päivitys on parin päivän takaa, hississä otettu peili-selfie. Hissi on sellainen, jossa on peili jokaisella seinustalla. Kuvassa on siis monta Peteriä. Peter edestä, Peter kummaltakin sivulta, Peter takaa. Minä rakastan häntä ja tuota pientä kuritonta takaraivon hiuskiehkuraa. Peter ei koskaan aamuisin katso peiliin ennen kuin lähtee ulos: hän näkee itsensä aina vasta

otettuaan selfien – ehkä rappukäytävässä, ulko-
ovella tai viimeistään ensimmäisessä kadunkul-
massa. Jos nyt soittaisin Peterille – mitä en tieten-
kään tee – Lady Gagan vanha hittibiisi alkaisi soida
siellä, missä hänen puhelimensa on, ja puhelimen
näytöllä vilkkuisi viimein oikea nimeni.

Otan kuvan vierelläni nököttävästä graniittisesta
naisen torsosta. Teoksen nimi on *Naisen torso II*. Sen
vieressä on toinen naisen torso, nimeltään *Nimeä-
mätön*.

Julkaisen kuvan. Kuvatekstiin kirjoitan: *Viimei-
nen päivä hänen kanssaan*.

Kello on nyt minuuttia vaille kymmenen. Joskus
näinä hetkinä toivon, että museon ulko-oven sähkö-
lukko jumiutuisi totaalisesti eikä kukaan kykenisi
tekemään asialle mitään, ei edes museomestari,
joka käytännössä pitää tätä koko taloa pystyssä. Että
kaikki ne oven takana odottavat ihmiskehot joutui-
sivatkin kääntymään kannoillaan ja keksimään jotain
muuta, millä täyttää päivänsä, itsensä, someseinänsä.

Ulko-ovella on todennäköisesti jo seuraavaan
kortteliin saakka kiemurteleva jono, sillä taidenäytte-
lyissä käy yleensä eniten väkeä juuri viimeisenä päi-
vänä. Ihmisillä olisi ollut kahdeksan kuukautta aikaa,
mutta ei, he tulevat viimeisenä mahdollisena päi-
vänä. He tulevat kaikkein ruuhkaisimpana päivänä
ja ovat sitten ärtyneitä, kun eivät saa kulkea saleissa
itseksensä. Heistä on sietämätöntä, että aina joku toi-

nen katsoo samaa teosta samaan aikaan kuin he itse. Aivan kuin tuo toinen museokävijä imisi teoksesta kaiken sen voiman, jonka he takuuvarmasti siitä löytäisivät, jos vain saisivat katsoa sitä yksin. He äksyilevät, heidän pinnansa on kireällä: tänään olisi ollut monta muutakin asiaa hoidettavana. Eikö tämä näyttely olisi voinut jatkua vähän pidempään, he kysyvät, nyt tuli hirveä kiire.

Kuulen, miten ovet alhaalla aukeavat. Ajattelen aaltoa, joka vyöryy pian pysäyttämättömänä ylitseni – sellaista Hokusain suurta valkopäistä aaltoa, joka tulee ja vie kaiken mennessään. Viimeisenä päivänä jopa veistokset voivat aiheuttaa sellaisen aallon.

KAHDEKSAN KUUKAUTTA sitten, eli huhtikuun alussa, Peter lähetti minulle kaveripyynnön sosiaalisessa mediassa. Oli näyttelyn avajaispäivän aamu tai oikeastaan vasta aamuyö. Huomasin pyynnön heti kun se saapui, sillä sen sijaan, että olisin ollut nukkumassa niin kuin normaalit ihmiset siihen aikaan, istuin parvekkeellani vilttiin kääriytyneenä ja selasin puhelintani.

Emme tunteneet toisiamme millään tavoin. Peterin nimi ei sanonut minulle mitään, eivätkä hänen kasvonsa näyttäneet lainkaan tutuilta. Olin varma, etten tuntenut häntä eikä hän voinut tuntea minua. Minä en ole mikään julkkis enkä seuraapiirihai. Tunnen vain hyvin pienen määrän ihmisiä, ja vielä pienempi määrä tuntee saati muistaa minut. Yleensä saan julkaisuihini korkeintaan kolmisenkymmentä reaktiota.

Asia on siis näin: Peter lähetti kaveripyynnön täysin tuntemattomalle ihmiselle.

Toki olen saanut sosiaalisessa mediassa aiemminkin yhteydenottoja ihmisiltä, joita en tunne. Mutta useimmiten niiden lähettäjänä on ollut joku Alone_

Boy tai Michael⁷⁶ tai RubertTheLover ja kuvissa on hymyillyt bodattu sotilas tai purjehtija, jolla on valkaistut hampaat. Tuollaisille pyynnöille käy aina ja yksiselitteisesti näin: poisto ja esto, se siitä. Viiden minuutin päästä en enää edes muista koko asiaa.

Peterin pyyntö oli kuitenkin erilainen. Se tuntui aidolta. Hänellä oli osittain avoin profiili, joten menin katsomaan hänen kuviaan. Tunnistin kuvista tämän kaupungin: jyrkän rautatieaseman, helmenvalkoisen kirkon, merenrannan ja saaren, jolle pääsee talvisin siltaa pitkin mutta kesäisin vain lautalla. Valtaosa kuvista oli selfieitä, mutta joissakin kuvissa oli myös muita ihmisiä. Hänellä oli lähes mustat kiharat hiukset, jotka ylsivät välillä hartioille ja välillä juuri ja juuri korvallisille. Hän näytti suurin piirtein minun ikäiseltäni – joskin nykyään huomaan kuvittelevani, että lähes kaikki ovat suurin piirtein minun ikäisiäni. Kuvissa, joissa Peter hymyili, hänen silmänsä olivat erikokoiset, vaikka vakavailmeisenä ne olivat samankokoiset. Yhdessä kuvassa oli rönsyävä kukkakimppu – ensin luulin, että se oli kuva kuvasta, ehkä jostain hollantilaisesta asetelmamaalauksesta, mutta myöhemmin minulle selvisi, että kuvassa oli ihan oikea olemassa oleva kimppu, kuivattu. Kukkakuvan alla oli joku aforistinen, mukamas henkevä teksti siitä, miten lyhyt elämä on.

Kaikissa Peterin kuvissa oli valtava määrä tykäksiä ja kommentteja. Vielä silloin ajattelin sen olevan hyvä merkki, kuin jonkinlainen todiste siitä,

että tähän ihmiseen voi luottaa. Jätin kaveripyynnön odottamaan, ja kun päivä oli riittävän pitkällä, lähdin töihin: myös näyttelyjen avajaisissa jonkun on valvottava ja huolehdittava teosten turvallisuudesta sillä välin, kun muut juhlivat. Kävellessäni puiston halki ja katsellessani huhtikuun alun taivasta, jonka poikki lipui valkoisia haituvapilviä, sisälläni kupli sellaisella tavalla, jollaisella siellä kuplii aina kun jotain uutta on tulossa.

Yleensä pidän töissä siistejä mustia tennareita, mutta avajaisissa koko henkilökunnalta toivotaan astetta juhlavampaa pukeutumista. Siispä: kiiltonahkaa, kapea kärki, seitsemän sentin leveähkö korko. Juuri ennen kenkien ostamista olin nähnyt somessa videon, jossa muistutettiin, ettei juhlalookia kannattanut pilata lättäpohjaisilla kengillä. Videossa vedettiin suuri punainen ruksi naisen päälle – siis todellakin koko naisen päälle – jolla oli juhlavan asun kanssa matalakorkoiset kengät. Liikavarpaat ovat sukuni naisille tyypillinen vaiva, mutta yritin kannustaa itseäni: kolme tuntia, vain kolme tuntia. Katsoin itseäni henkilökunnan vessan peilistä, suoristin mustan mekkoni helmaa ja töpötin peitevoidetta tummille silmänelusilleni.

Kävelin portaat ylös näyttelytilaan. Hienot, leveät marmoriportaot, jotka huokuvat luotettavuutta ja pysyvyyttä. Marmori on kova ja kiteinen kivi, joka sopii erinomaisesti niin rappusiin kuin veistoksiin-

kin – rappusissa marmori saattaa tosin olla hieman liukas. Kerran viime talvena eräs museovieras, hieno vanhempi nainen, jolla oli pään päälle kerätyt hopeiset hiukset ja leopardikuosinen shaali olkapäillään, liukastui ja pyöri rappuset alas. Minä jähmetyin, katsoin verta, joka alkoi hiljalleen valua asiakkaan pään alta ja levitä tummanpunaiseksi lammikoksi vaalealle marmorille. Ympärilleni kerääntyi ihmisiä, mutta sen sijaan, että olisivat tehneet jotain hyödyllistä, moni heistä kaivoi vain puhelimensa esiin ja alkoi kuvata. Tapahtuneen jälkeen olen kävellyt rappuset aina äärimmäisen varovasti, pitänyt kaiteesta tiukasti kiinni.

Haistoin kuohuviinin jo kaukaa. Pullot oli avattu etukäteen, ja ne seisoivat nyt helmeilevinä valkoisen pöytäliinan päällä aulassa, joka avautui avaraksi tilaksi heti portaiden jälkeen. Kaksi museokahvilan tarjoilijaa oli juuri ryhtynyt kaatamaan viiniä korkeajalkaisiin laseihin. Pöytä oli pitkä, useita metrejä. Kymmeniä? Mietin millaista olisi, jos omistaisi asunon, johon tuollainen pöytä mahtuisi, ja niin paljon ystäviä, että voisi kutsua heidät kaikki kylään yhteisen pöydän ääreen, eikä yhtään paikkaa jäisi yli. Olisi naurua, iloa, alkoholin lämmittämiä vartaloita, ehkä kämmen joka hakeutuisi reidelle tuon pitkän pöydän alla – ehkä salaa tai ehkä niin että kaikki huomaisivat, mutta kukaan ei sanoisi mitään, antaisi asian olla, sillä sellaista se on: kädet kaipaavat reisiä.

Seinällä, heti rappusten yläpäässä, teksti:

Kuvanveistäjät ihmisen äärellä

Ihminen on aina kuvannut ihmistä. Taiteilijat ovat tutkineet ihmisen olemusta ja kehoa, yrittäneet selvittää ruumiillisen kauneuden ja myös sisäisen elämän salaisuuksia.

Kuvanveistäjät eivät tee tässä poikkeusta – pikemmin-kin päinvastoin: veistotaiteessa ihminen on ollut jopa erityisen tärkeä ja keskeinen aihe. Joskus on ajateltu niinkin, että juuri alastonta ihmiskehoa kuvaava veistos on taideteoksista ideaalein.

Yhtenä veistotaiteen aikakautena ihminen on esitetty virheettömänä ja ylimaallisena, toisena hetkenä tarkastelu on ollut realistisempaa, joskus jopa hyperrealistista tai makaaberia. Abstrakti veistotaide on puolestaan näyttänyt ihmisestä jotain, mitä figuratiivinen on saattanut piilottaa.

Patsaita lasketaan nyt jalustoilta ja monumenttien aika lienee lopullisesti ohi. Nykykuvanveisto todistaa kuitenkin, että ihminen on aina aiheena tuore.

Neljään saliin levittäytyvä näyttely pyrkii osoittamaan, miten monin eri tavoin, tekniikoin ja materiaalein ihmisfiguuria – ja ihmisyyttä! – onkaan mahdollista veistotaiteen avulla käsitellä. Mukana on voimakas historiallinen ulottuvuus sekä yhteiskunnallisesti

*kantaaottava ote. Näyttely kysyy, millaisia me olemme
ja millaisia me voisimme olla.*

Siis pelkkiä patsaita, neljä isoa huonetta täynnä patsaita? kysyi siskoni Nora, kun kerroin hänelle näyttelystä. Yh, voiko olla mitään ikävystyttävämpää? Istuimme nelistään ruokapöytäni ääressä – minä, Nora, Peter ja Anton. Oli heinäkuu, ilta oli lämmin niin kuin lähes jokainen menneen kesän ilta, ja minä olin pukeutunut uuteen luumunväriseen mekkooni.

Havainto, jonka olen työssäni tehnyt: ihmiset kulkevat keskimäärin huomattavasti nopeammin veistosten kuin maalausten ohi. Olen nähnyt museokävijöitä, jotka käytännössä juoksevat sellaisten salien läpi, joissa on pelkästään veistotaidetta. He eivät pysähdy yhdenkään teoksen äärelle – ne ovat heille vain tylsiä kuolleita esineitä, joiden ohi heidän täytyy kulkea päästäkseen taas katsomaan jotain tasaista, rajattua ja korkeintaan kaksiulotteista. Joku on sanonut veistosten olevan asioita, joihin me vahingossa törmäämme silloin, kun peruutamme katsoessamme maalauksia. Minä olen nähnyt työssäni monta kertaa, että tämä on aivan totta.

Ollakseni rehellinen myönnän itsekin kulkeeneeni vuosikausia veistosten ohi ajattelematta niistä mitään. Tai ehkä olen ajatellut vain, ettei niissä oikein ole mitään, mitä ajatella – ettei niitä voi tarkastella samalla tavalla pitkään ja yksityiskohtaisesti kuin esimerkiksi maalausta tai valokuvaa. Jokin on kuitenkin

muuttunut. Nykyään huomaan yhä useammin ajattelevani, että juuri veistotaide pääsee erityisen lähelle elämää, katsoo ja kommentoi sitä kaikkein repivimmin. Se, miten massasta tai materiaaleista leivotaan esiin jokin muoto, on kuin elämä itse: erilaisia aineksia tungetaan yhteen, kerros kerrokselta, sekoittaen tai limittäin tai vaihtoehtoisesti materiaalia hiljalleen karsien, ja lopputulos on aina jollain tavalla yllätys, ei ihan sitä mitä olisi haluttu mutta ei myöskään mitään mistä olisi uskallettu unelmoida.

Olen myös havainnut, että veistosten keskellä tunnen itseni ja ruumiini vahvemmin; olen tilassa läsnä eri tavalla kuin kulkiessani huoneissa, joissa on esillä vain jotain seinille ripustettua. Veistosten äärellä – siis jakaessani tilan veistosten kanssa – alan aistia, miltä käveleminen tuntuu, miltä vauhti ja miltä pysähtyminen; mietin askelten pituuksia ja suuntia, käsivarsien liikelaajuuksia. Tunnen sormenpäideni hennot kuviot ja kantapäideni kovuuden, ja hahmotan etäisyydet niiden välillä. Luulen tämän johtuvan siitä, että veistoksella on aina jokin kehoellinen olemus – kehon tuntu – riippumatta siitä, mitä se esittää tai esittääkö se mitään. Ihminen muistuttaa enemmän mitä tahansa fyysistä kolmiulotteista asiaa – vaikka puhelinpylvästä – kuin omaa valokuvaansa, ja ehkä juuri siksi veistos tuntuu enemmän *minulta*, *minunkaltaiselta*.

Veistokset synnyttävät lisäksi kaikkein suurimman halun koskettaa. Sen näkee helposti lapsista:

vain harvoin lapset kurkottelevat kohtia maalauksia, mutta veistoksia he haluavat silittää, halata, kiivetä päälle. Joskus haluaisin antaa heidän tehdä niin. On sietämätöntä, että jokin sellainen, joka huutaa kosketusta, on aidattu, eristetty, jatkuvasti valvovan ja kieltävän silmän alla.

Hieman ennen kuutta ihmisiä alkoi valua museon ovista sisään. He näyttivät tyylikkäältä riippumatta siitä, miltä he näyttivät. Kuohuviinin tuoksuun sekoittui parfyymien ja partavesien tuoksua, kenkälankin ja hiussuihkeen aromeja. Ihmiset kiertelivät saleissa, kulkivat ohitseni lukemattomia kertoja huomaamatta, että kulkivat ohitseni. He pyörivät ympyrää, hipelöivät viinilasejaan, yrittivät löytää sopivan seurueen, johon voisivat itsensä asettaa. He etsivät sanoja ja sanottavaa, nauroivat, vaikka tuskin edes tiesivät tai kuulivat, mille nauroivat. Kankaat kahisivat, askeleet kopisivat. Jos tuollaisessa tilassa sulkee silmänsä, kaikki se hälinä voi kuulostaa yhtäkkiä hyvin pelottavalta.

Taidenäyttelyn avajaisissa olennaisinta on vain harvoin itse taide. Ihmiset tulevat noihin tilaisuuksiin ennen kaikkea siksi, että heidät on kutsuttu ja kutsun saaminen hivelee itsetuntoa; sitä haluaa mennä paikalle ja näyttää kaikille, että on ollut kutsuttujen joukossa. Avajaisissa valtaosa ihmisistä ei katsele saati arvioi taideteoksia vaan toisiaan. He ovat näyttelyesineitä näyttelyesineiden joukossa.

Intensiivinen yhdenpäivänromaani erästä taidemuseosta – ja valvomisesta

Taidemuseossa avataan veistosnäyttely, jonka jokainen teos kuvaa ihmistä. Samaan aikaan museovalvoja istuu penkillään ja tarkkailee kävijöitä. Näyttely on esillä kahdeksan kuukauden ajan. Samanpituisen on ihmissuhde, jota museovalvoja käy nyt mielessään läpi. Toisen ihmisen läheisyys voi olla erinomainen lääke unettomuuteen, mutta voiko ihmissuhteen muovailla itselleen mieluisaksi samalla tavalla kuin veistoksen? Voiko ihmistä – itseä ja toista – valvoa samalla tavalla kuin taideteosta?

www.wsoy.fi

9 789510 501412

84.2

ISBN 978-951-0-50141-2